

Kontaktpersoner
Exploateringskontoret
Elana Omer
Telefon: 08-508 87 619

Till
Exploateringsnämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Miljö- och hälsoskyddsstyrelsen

Stadsbyggnadskontoret
Ulrika Egerö
Telefon: 08-508 26 799

Miljöförvaltningen
Helene Pettersson
Telefon: 08-508 27 496

Hagsätraskogens naturreservat. Redovisning av samråd och ställningstagande inför revidering

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsstyrelsen godkänner redovisningen av samrådet och ger kontoren i uppdrag att upprätta ett reviderat förslag till naturreservat i enlighet med detta tjänsteutlåtande samt samråda med berörda nämnder och sakägare om det reviderade förslaget.

Johan Castwall
Exploateringsdirektör

Anette Scheibe Lorentzi
Stadsbyggnadsdirektör

Anna Hadenius
Miljödirektör

Sammanfattning

Förslag till Hagsätraskogens naturreservat var ute på samråd 6 april – 4 juni 2018. I budgeten för 2019 gav kommunfullmäktige i uppdrag åt stadsbyggnadsnämnden att i samarbete med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsstyrelsen under året arbeta för att inrätta naturreservat i bland annat Hagsätraskogen. I budgetbeslutet anges också att det i arbetet ska beaktas att bostadsbyggnadsprojekt och planerad viktig infrastruktur kan genomföras.

De flesta som yttrat sig i samrådet tillstyrker förslaget och ser positivt på att området får ett långsiktigt skydd. Flera föreningar och

många närboende anser att ytterligare delar av Hagsätraskogen bör inkluderas i reservatet. I övrigt har några förslag och önskemål om mindre justeringar i texterna inkommit.

Kontoren föreslår vissa ändringar av reservatsgränsen i förslaget, utifrån samrådssynpunkterna, områdets ekologiska kärnvärden samt att det i planeringen för Fokus Hagsätra Rågsved framkommit att det är viktigt att stärka det gröna sambandet mellan Hagsätraskogen och Rågsveds naturreservat. Kontoren föreslår också att ett tillägg i reservatets syfte om vattenkvaliteten i Tyresåns sjösystem har betydelse bör göras. I övrigt föreslås endast mindre redaktionella justeringar av texterna.

Utlåtande

Bakgrund

Stockholm planerar för att växa kraftigt fram till år 2030. Då stockholmarna blir fler ökar behovet av tätortsnära natur för rekreation och bevarad biologisk mångfald och kulturmiljö. Kommunfullmäktige gav i budgeten för 2016 exploateringsnämnden i uppdrag att tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden upprätta förslag till naturreservat för Hagsätraskogen, i uppdraget kallat Östra Älvsjöskogen. I budgeten för 2016 gjordes tillägget att i utredningen ska ett tillskott av bostäder planeras och i budgeten för 2017 att planeringen ska ske med utgångspunkt i det blivande reservatets ekologiska kärnvärden och i samspel med närliggande stadsutveckling.

I mars 2018 beslutade exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden att uppdra åt exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen att skicka förslag till bildande av Hagsätraskogens naturreservat på samråd.

I budgeten för 2019 gav kommunfullmäktige i uppdrag åt stadsbyggnadsnämnden att i samarbete med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden under året arbeta för att inrätta naturreservat i bland annat Hagsätraskogen. I budgetbeslutet anges också att det i arbetet ska beaktas att bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras.

Samråd

Förslag till Hagsätraskogens naturreservat var ute på samråd 6 april – 4 juni 2018. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, på Hagsätra bibliotek och på Enskede-Årsta Vantörs och Älvsjö stadsdelsförvaltningar, samt på stadens hemsida om naturreservatsbildningar. Öppet hus om förslaget hölls måndagen den 16 april i Ormkärsskolan. Ca 45 personer närvarade. Samrådet skickades ut till länsstyrelsen, fyra sakägare samt 17 remissinstanser och intresseföreningar den 4 april 2018. Totalt har 38 yttranden inkommit, från sakägare, remissinstanser, föreningar och allmänheten.

Inkomna synpunkter

De flesta remissinstanser och alla föreningar som yttrat sig tillstyrker förslaget och ser positivt på att området får ett långsiktigt skydd. Även flertalet boende i Hagsätra som yttrat sig ställer sig positiva till bildandet av ett naturreservat i Hagsätraskogen.

Flera föreningar och många närboende anser att ytterligare delar av Hagsätraskogen bör inkluderas i reservatet, då dessa delar utgörs av värdefulla naturmiljöer som bidrar till en hög biologisk mångfald och som utgör viktiga delar i Stockholms gröna infrastruktur. Bland annat nämns vikten av koppling till Rågsveds naturreservat. Dessutom framhålls områdets viktiga funktion som rekreationsområde.

Länsstyrelsen föreslår vissa mindre justeringar av föreskrifterna. Trafikverket och Stockholms läns landsting (numer Region Stockholm) efterfrågar vissa justeringar i föreskrifterna för att underlätta för eventuell framtida utbyggnad av stambanan respektive planerad utbyggnad av pendeltågsdepå.

Stadsmuseet anser att det är nödvändigt att en kulturhistorisk inventering utförs inför inrättandet av reservatet. Stockholms läns landsting (numer Region Stockholm), flera föreningar och närboende påtalar behovet av att skapa en förbindelse med Älvsjöskogens naturreservat genom att anlägga en ekodukt över eller under stambanan. I övrigt föreslås mindre justeringar i reservatsbeslutet och skötselplanen i samrådsyttrandena.

Föreslagna förändringar

De delar av ett naturreservatsbeslut som får rättsverkan är framförallt de delar som anges i syfte, avgränsning och föreskrifter. Dessutom ska en skötselplan fastställas av kommunfullmäktige vid inrättandet av reservatet. För att upphäva hela eller delar av ett

naturreservat krävs synnerliga skäl, för dispens från föreskrifterna räcker det med särskilda skäl.

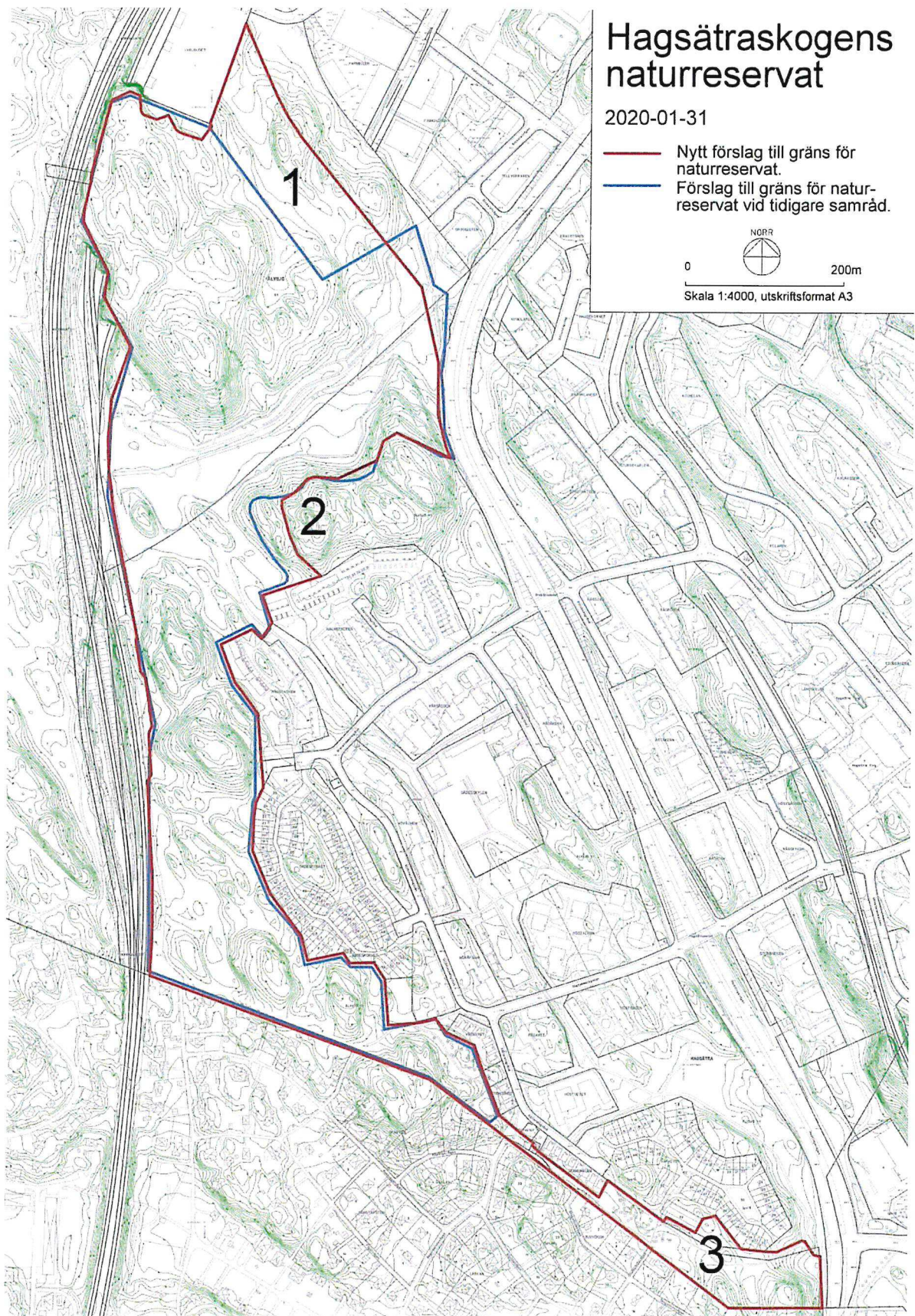
Kontoren föreslår vissa revideringar utifrån samrådssynpunkterna, områdets ekologiska kärnvärden samt att det i planeringen för Fokus Hagsätra Rågsved framkommit vikten av att stärka både rekreativa samband och spridningssamband samtidigt som relativt omfattande ny bebyggelse möjliggörs i andra gröna samband.

Bild: Översiktsillustration Fokus Hagsätra-Rågsved. Blå byggnader visar pågående projekt.

Avgränsning

En justering av gränsen för Hagsätra naturreservat föreslås, med syfte att bättre tillvarata landskapets förutsättningar gällande exploatering, rekreation och biologisk mångfald samt att säkra mark för framtida regionala infrastrukturutbyggnader. Justeringen skulle också bättre säkra ekologiska kärnvärden. De delar av naturområdet som arbetet med Fokus Hagsätra Rågsved identifierat som möjliga för bebyggelse föreslås inte ingå i reservatet.

Bild: Förslag till ny gränsdragning för reservatet. Siffrorna förklaras i texten.

Förslaget till naturreservat har efter samråd förändrats genom att

1. Delvis utökas och delvis minskas åt norr (mot Älvsjö industriområde)
2. Utökas något mot Esplundasgränds nordvästra bebyggelse
3. Utökas med ett smalare parti naturmark som löper från Hagsätraskogen till Huddingevägen, för att koppla Hagsätraskogens naturreservat med Rågsveds naturreservat.

Förslaget innebär inte att någon av den nya bebyggelse som föreslås i Fokus Hagsätra Rågsved omöjliggörs.

1. Vid Älvsjö industriområde

Till samrådet drogs raka gränser mot Älvsjö industriområde eftersom möjligheter till att utvidga industriområdet söderut inte studerats. Stora delar av det område som undantogs har lika höga natur- och rekreationsvärden som övriga Hagsätraskogen (se naturvärdesklassning nedan). Här finns också en vacker dalgång som utgör en av få möjligheter att gå upp på berget söder om pendeltågsdepån.

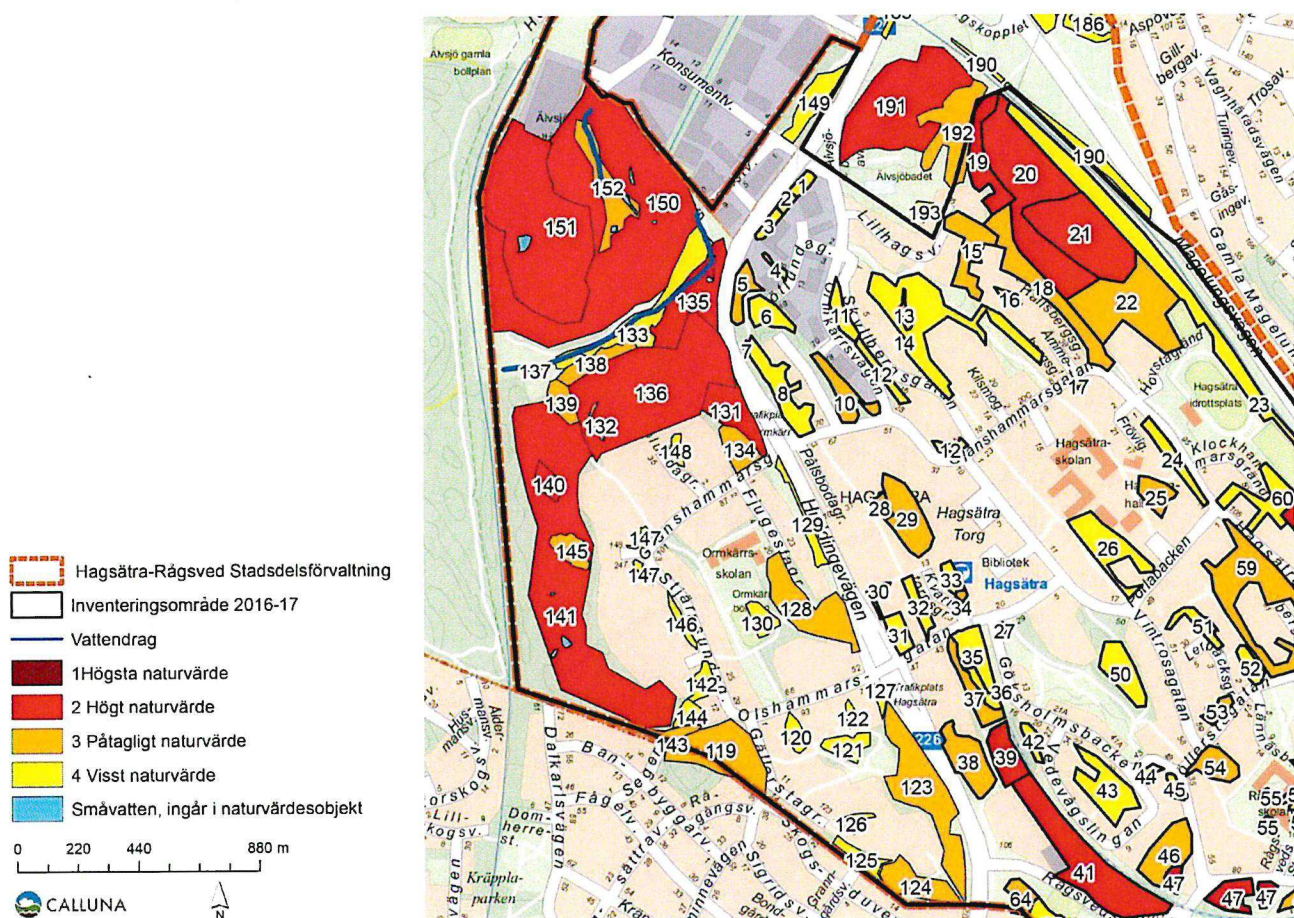

Bild: Naturvärdesinventering

I gällande detaljplan för Hagsätraskogen finns ett reservat illustrerat för framtida dragning av tunnelbana mellan Hagsätra och Älvsjö, söder om Älvsjö industriområde. En sådan dragning hindras av den gräns som föreslogs i samrådet eftersom ett område med värdefulla ekar och fuktig gräsmark togs med vid industriområdets södra hörn. Ett regionalt behov av ny tunnelbana skulle eventuellt kunna anses som ett synnerligt skäl, för vilket en del av naturreservatet skulle kunna upphävas. Kontoren bedömer dock att det finns en risk för att ett naturreservat inom denna zon skulle försvåra för en dragning av ny tunnelbana och att området därför inte bör ingå i reservatet. Därför föreslås att avgränsningen för naturreservatet läggs ca 60 meter från industriområdet.

Att undanta en sådan bred korridor innebär att delar av den viktiga ekologiska kopplingen mellan Hagsätraskogen och grönområdena på andra sidan Huddingevägen, som pekats ut i strategin för grön infrastruktur i Fokus Hagsätra Rågsved, inte tas med i reservatet. Eftersom kopplingen tydliggjorts i strategin för grön infrastruktur som tagits fram i arbetet med Fokus Hagsätra Rågsved bör hänsyn till kopplingen kunna tas vid fortsatt planering i området.

Söder om pendeltågsdepån har SL två inhägnade tunneltak som föreslås utgå ur reservatet.

2. Norr om Ormkärr

I studier som gjorts inom arbetet med Fokus Hagsätra Rågsved har det framkommit att det är svårt att dra fram en väg till den västra delen av område 2. Det är också mycket kuperat och svårbebyggt och har vackra och spännande lekmiljöer som är relativt lättillgängliga från bostadsområdet. Området har lika höga naturvärden som reservatet i övrigt (se naturvärdesklassningen ovan) och därför föreslås gränsen justeras så att den västra delen inkluderas i reservatet.

3. Grönstråk mot Rågsveds naturreservat

I översiktsplanen är sambandet mellan Hagsätraskogen och Rågsveds naturreservat utpekat som ett viktigt regionalt ekologiskt samband. Detta då sambandet förstärker kopplingen mellan Bornsjökilen och Hanvedenkilen. Att låta området ingå i naturreservatet ligger i linje med översiktsplanens stadsbyggnadsmål om ett sammanhängande parknät, möjligheten att tillgängliggöra viktiga målpunkter samt en livskraftig grön infrastruktur. Det är ett smalt parti där delvis två större vattenledningar är förlagda, och möjligheten att komplettera med bostäder är begränsade.

Även i den strategi för grön infrastruktur som tagits fram inom Fokus Hagsätra Rågsved pekas området ut som ett stråk där spridningssamband bör förstärkas. Det blir särskilt viktigt eftersom den del av spridningssambandet som silar genom Hagsättras bebyggelse kommer att försvagas med den nybebyggelse som ingår i fokusområdet.

I Rågsveds naturreservat togs en liknande sträcka med, där sträckan går fram till Huddingevägen för att trygga de ekologiska spridningssambanden vidare mot Hagsätraskogen, samt för att tillgängliggöra reservatet för boende. Genom att ta med område 3 i Hagsätraskogens naturreservat möts de två reservaten på varsin sida om Huddingevägen. Det innebär att ett grönt samband mellan reservaten som erbjuder en grön promenad mellan två reservat med skilda naturupplevelser tryggas. I framtiden kan möjligheten att minska Huddingevägen som barriär studeras.

I området ligger en elnätsstation för elförsörjning av bebyggelsen i Huddinge kommun som ligger i anslutning till kommungränsen. Stationen ligger i ett U-område i gällande detaljplan. Kontoren bedömer att den del av U-området som ligger mellan elnätsstationen och Skogsduvevägen bör ingå i reservatet i och med att ett undantag för underhåll av befintliga ledningar och anläggningar alltid skrivs in i reservatsföreskrifterna. Det finns ingen byggrätt inom det U-område som föreslås ingå i reservatet.

Kontoren föreslår även att den del av Skogsduvevägen som ligger i Stockholm tas med i reservatet. Kontoren bedömer att vägen på sikt kan göras om till gång- och cykelväg, då ingen infart till någon fastighet finns inom den del som ligger inne i Stockholm, fränsett elnätsstationen. Till elnätsstationen kan en mindre grusväg lämnas kvar.

Syfte

I beslut att inrätta ett naturreservat ska syftet med reservatet formuleras. Framtida ansökningar om tillstånd och dispenser i enlighet med reservatets föreskrifter ska prövas mot reservatets syfte.

Till samrådet föreslogs följande formulering av syftet med Hagsätraskogens naturreservat:

- att skydda och för friluftsliv och annan utomhusrekreation utveckla naturområdet som mötesplats samt med upplevelsevärden i form av skogskänsla, naturupplevelser, motion och lek,
- att skydda och för biologisk mångfald utveckla områdets funktion som ekologiskt kärnområde för växter och djur, med fokus på äldre ekar, barrskogens grova gamla träd, värdefulla våtmarker, öppen gräsmark och skyddsvärda arter,
- att bevara områdets funktion som en del i Stockholms gröna infrastruktur,
- att skydda och framhäva kulturhistoriska spår i landskapet.

Tyresåns vattenvårdsförbund föreslog att syftet kompletteras med att bildandet av naturreservatet kommer bidra till att framtida belastning av närsalter och skadliga ämnen från bebyggda områden till Tyresåns sjösystem undviks och att dagvatten infiltreras och renas på ett naturligt sätt. Kontoren föreslår att syftet kompletteras med en sådan formulering.

Föreskrifter

Länsstyrelsen föreslår vissa mindre justeringar av föreskrifterna. Trafikverket och Stockholms läns landsting (numer Region Stockholm) efterfrågar vissa justeringar i föreskrifterna för att underlätta för eventuell framtida utbyggnad av stambanan respektive planerad utbyggnad av pendeltågsdepå.

Kontoren föreslår att föreskrifterna ses över och förtydligas i enlighet med länsstyrelsens synpunkter. Eventuell framtida utbyggnad av stambanan bör hanteras som ett synnerligt skäl för upphävande av delar av reservatet istället för undantag från föreskrifterna, eftersom det inte är lämpligt att ett utvidgat spårområde ligger inom reservatets gränser. Stambanan med tillhörande stationer är ett riksintresse och kontoren bedömer därför att ett behov av utbyggnad av den är ett synnerligt skäl, på samma sätt som delar av Hansta naturreservat upphävts för byggandet av Förbifart Stockholm. Kontoren ser det som fortsatt angeläget att skapa en passage för gång- och cykeltrafik under eller över stambanan och pendeltågspåren.

Den planerade utbyggnaden av pendeltågsdepån påverkar enbart reservatet under jord, samt eventuellt med vissa tillfälliga åtgärder under byggtiden, vilket kan hanteras med reservatsdispens.

Skötselplan

Naturskyddsföreningen och föreningen Rädda Långsjöns grodor föreslår vissa mindre förändringar i skötselplanen. Kontoret föreslår att skötselplanen dels ses över utifrån synpunkterna, dels kompletteras med skötsel för de markområden som läggs till jämfört med samrådsförslaget. Den fördjupade kulturhistoriska inventering som genomförts föranleder också mindre kompletteringar i skötselplanen.

Fortsatt process

En utvidgning av förslaget till naturreservat innebär att samråd behöver ske med eventuella tillkommande markägare eller rättighetsinnehavare inom det tilltänkta reservatet. Om Skogsduvevägen tas med i reservatsförslaget behöver samråd även ske med Huddinge kommun. I enlighet med beredningskraven i kommunallagen bör även Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd få yttra sig.

En sådan process kan ske under våren/försommaren 2020. Därefter kan förslaget läggas fram för nämnderna hösten 2020 för godkännande och överlämnande till kommunfullmäktige för beslut om inrättande av reservatet.

Kontoren föreslår att nämnderna godkänner redovisningen av samrådet och ger kontoren i uppdrag att upprätta reviderat förslag till naturreservat samt samråda med berörda nämnder och sakägare om det reviderade förslaget.

SLUT